

СПЕЦИФІКА ФУНКЦІОНУВАННЯ НЕОЛОГІЗМІВ “СІМЕЙНОЇ” СФЕРИ В СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Статтю присвячено проблемі розвитку лексико-семантичної системи сучасної англійської мови й появі в ній неологізмів, пов'язаних із сімейною сферою. На матеріалі лексикографічних посібників та періодичних видань досліджено вплив соціокультурної ситуації на поповнення словникового складу англійської мови.

Ключові слова: неологізм, менталітет, сім'я, новотвір, інновація.

Неологічний сегмент лексичного складу мови – важливий елемент аналізу національного світобачення. Дослідження національного менталітету викликало інтерес у суспільстві з давніх часів, з тих самих, як утворилися самі нації з властивими їм етнопсихологічними особливостями. Національний менталітет – це система взаємопов'язаних образів, які лежать в основі колективних уявлень нації про світ і про своє місце в світі. Ці стійкі образи істотно впливають на конфігурацію інших компонентів національного психічного складу.

До важливих фрагментів стилів життя належить антропоцентричний блок “сімейні стосунки”.

Мета статті – виявити специфіку неологізмів, що з'являються в цій сфері. Актуальність аналізу цього фрагмента неологічного простору зумовлена загальною антропоцентричною спрямованістю сучасної гуманітарної науки. Неологізми “сімейної” сфери становлять маловивчений прошарок лексики сучасної англійської мови. Дослідження Ю. А. Зацного, В. М. Бутова, Т. О. Пахомової, В. Ю. Зацної [3; 4; 5] у царині англійської неології зламу ХХ–ХХІ ст. у повному обсязі лексики “сімейної сфери” не охоплюють. Робота Л. А. Авдєєвої та Т. В. Воронцової з проблем аналізу вокабуляра культурно-конотативної лексики до теми “Family” не містить інновацій [1]. Вивчення лінгвокультурами “сім'я” О. В. Бірюковою сконцентровано на російському мовному матеріалі [2]. Практичну цінність нашого дослідження, таким чином, можна вбачати й у створенні словника нових слів, і в розширенні можливостей перекладача-практика, і в лінгводидактиці – при виробленні методичних порад до вивчення теми “Family Matters” у вузівському курсі англійською мовою (філологами, психологами та юристами).

Показово, що сфера сімейних стосунків як соціальний феномен досить консервативний за своєю природою, а отже, має невеликі інтенції до змін, трансформацій та оновлення. Проте на межі століть усе виразніше простежуються такі зміни в інституті сім'ї, як збільшення кількості розлучень, кількісне зростання неповних сімей, спостерігається тенденція до збільшення середнього віку людей, які вперше одружу-

ються, відмов від одруження взагалі, помітним є зменшення середньої кількості дітей у сім'ях, змінюється стиль виховання покоління, що зростає. Усі наведені соціокультурні тенденції відбиваються в інноваційних процесах сучасної англійської мови.

Сучасні сім'ї значно відрізняються від сімей, які існували в минулі роки. Останніми десятиліттями спостерігається істотне збільшення кількості розлучень, а відповідно, і неповних сімей, з'являється тенденція одружуватися в більш пізньому віці або не одружуватися взагалі. Такі явища вплинули на виникнення неологізмів, які відбивають актуальні процеси у функціонуванні сім'ї як суспільного інституту.

У багатьох розвинених країнах, особливо у Великій Британії та США, кількість дітей з кожним поколінням незмінно падає, тоді як середня тривалість життя людини зростає. Сучасне сімейне древо більше не має вигляду піраміди, а схоже, скоріше, на квасолиння з нечисленними пагонами на кількох ярусах. Для позначення сім'ї такого типу в англійській мові (як у британському, так і в американському варіанті) з'явилося нове слово **beanpole family**. Раніше словом **beanpole** позначали паличку для підтримки бобового пагона, пізніше його стали вживати на позначення дуже худі людини. Ця фразеологічна одиниця складається з двох елементів – **beanpole** (худий, “тростиночка”) і **family** (сім'я): *“The rising divorce rate partly explains the growth of the “beanpole” family. With almost one in two marriages ending in divorce, many adults have at least two families, each with a single child”* (Observer, May 2002).

“Noting the rising number of so-called “beanpole” families in Britain (families with only one child), the report warns that a child without siblings “is starved of the companionship of family members of their own age ... [leading to] greater social isolation, with teenagers adopting a more selfish attitude to life” (Guardian, June 2002).

У США 2001 р. було зареєстровано 2,3 млн шлюбів. Прикметною є поява відразу кількох нових лексичних одиниць для найменування церемонії одруження. Так, у зв'язку з популярністю різних телевізійних шоу багато виробників оплачують витрати молодят, а потім запрошують їх у телестудію з рекламною метою. Ве-

сільне торжество, оплачене різними фірмами-виробниками товарів і послуг, дістало назву **sponsored wedding** (спонсороване одруження): *"She was determined to have the first fully sponsored wedding – an event that would cost the couple nothing at all. It took a year of extreme persistence (but) she persuaded approximately 35 business owners to give away goods and services valued at \$40,000"* (Philadelphia Inquirer, September 1, 2001)

В епоху інформаційної революції стало популярним не запрошувати всіх гостей, а передавати церемонію одруження по мережі Інтернет. В англійській мові це одруження називають як **Webcast wedding**: *"...another 40 or 50 people will be at home, watching the wedding live on the Internet after Ms...Dickinson, 28, and Mr. Reiser, 30, sent out e-mail invitations for the Webcast wedding to family and friends in British Columbia, Calgary and Manitoba"* (The Globe and Mail, Toronto, February 4, 2002).

Весільне ж торжество, місце проведення якого – екзотичний курорт, стали називати **destination wedding**: *"With parents not necessarily footing the wedding bill these days and couples looking for more wedding bang for the buck, destination weddings can be a thrifty alternative. A couple can save travel expenses with a wedding-honeymoon combination trip, and a smaller guest list can mean substantial savings"* (Times Union, June 30, 2002). У тому випадку, якщо у весільну подорож їдуть діти молодят від попереднього шлюбу, його називають **family-moon** ("сімейний медовий місяць"). Зазначений неологізм створений за аналогією зі словом **honeymoon**: *"We didn't want Conner to feel excluded", said New Yorker Craig Linden, whose 5-year-old stepson joined the couple for their wedding and honeymoon in Hawaii. "It was a familymoon"* (Ventura County Star, August 19, 2001).

Цікаво й те, що останніми десятиліттями спостерігається чимала кількість одружень у пенсійному віці. Таких "молодят" в англійській мові визначає нове слово **elderweds**, утворене за аналогією зі словом **newlyweds** шляхом антонімічного переосмислення унаслідок заміни першого компонента цього складного слова на лексичну одиницю з протилежним значенням: *"Orville Abbott, 76, and his wife, Arlene, 65, have been married seven years... And what do 'elderweds,' as they are called, think about such relationships themselves?"* (Sacramento Bee, September 26, 1999).

Існує твердження, що шлюби укладаються на небесах, а тому їм коряться люди будь-якого віку й стану. Все частіше в англомовному суспільстві зустрічаються так звані нерівні шлюби, коли майбутній чоловік і жінка належать до різних соціальних верств. Для найменування шлюбу між представником королівської сім'ї й людини без родоvodu в англійській мові давно існує словосполучення **morganatic marriage**. У наш час сфера його

вживання розширилася, і це словосполучення позначає будь-який нерівний шлюб: *"It may be that many people in Britain would not seriously object to Charles marrying Camilla.... That being so, what should Camilla's status be? Our constitutional law, rightly, does not admit morganatic marriage"* (The Daily Mail (London) July 29, 1998).

Трапляється, що після утворення сім'ї жінки відмовляються від свого професійного зростання й успішної кар'єри заради сімейного життя, де виявляють себе як дружини й матері. Така дія з боку жінки позначається дієсловом **to wife**. В утворенні цього дієслова мала місце конверсія: *"I was among those who publicly feared that she would be 'wifed' into oblivion after she quit her job to follow her man down the ole campaign trail"* (The Boston Globe, December 29, 1988).

Для позначення сім'ї, у якій один із подружньої пари (зазвичай, жінка) змушений залишити роботу й взятися до виховання дітей, утворився акронім **SITCOM**: *"People cash out to work at home partly because corporations aren't offering quality child care. The two-income family may still be the time-pressed norm, but according to Barron's, SITCOMs are on the rise"* (The Dallas Morning News, May 14, 1996).

За даними дослідників, у третині американських сімей жінки заробляють більше, ніж їх чоловіки [8]. Для позначення цієї категорії дружин, які є головними добувачами в сім'ї, з'явилося нове слово **alpha earner**. В утворенні цього неологізму мав місце метафоричний перенос. Слово **alpha** є першою буквою грецького алфавіту, а в слові **alpha earner** набуває значення "перший", "головний": *"They call them the new alpha earners. They are women, they bring home America's bacon and they are set to take over"* (The Observer, May 18, 2003).

Така ж метафора мала місце і в утворенні інновації **alpha mom**, що називає матір, яка є найактивнішою серед батьків, і таким чином займає позицію лідера: *"A pretty 8-year-old wearing overalls and a deadpan expression vaunted the alpha mom who holds the most-sought-after playdate in her third-grade class: Backyard. Dog. Full fridge. Mother who plays"* (The New York Times, November 15, 1998).

Дуже часто одному із шлюбної пари пропонують вигідну роботу на новому місці. У цьому випадку того з партнерів, хто змушений залишити свою роботу і прямувати за чоловіком або дружиною, називають **trailing spouse**: *"The Japanese psychologist Junko Tanaka-Matsumi, who worked with the 50,000-member Japanese community in the New York, New Jersey and Connecticut region, noted that a foreign transfer could commonly spell depression for so-called trailing spouses"* (The International Herald Tribune, March 22, 2003).

Останні досягнення сучасної медицини в царині репродуктивної функції людини умож-

ливають вибір статі дитини ще до її народження. У такий спосіб батьки намагаються регулювати кількість хлопчиків і дівчат у своїй сім'ї. Нове слово **family balancing** позначає вибір статі дитини до її появи на світ (для досягнення бажаного числа різностатевих дітей): *"While the Meissners wished to avoid passing on a genetic disease, 86% of the MicroSort's clients so far have used the method for 'family balancing', with most of them seeking girls"* (Los Angeles Times, March 3, 2003).

Суттєву роль у формуванні внутрішньосім'їних стосунків відіграє соціальна належність сім'ї до певного прошарку суспільства. Залежно від цього виникають розходження й у принципах виховання дітей. Соціолог Мелвін Кон виявив, що головна турбота батьків з робітничого класу – це виховання в дітях слухняності, охайності, дотримання загальноприйнятих правил. Батьки, що є представниками середнього класу, орієнтують своїх дітей на самореалізацію та самоконтроль, виховують у них допитливість, ініціативність, тобто соціалізують у них ті якості, які допоможуть у майбутньому добробуті [9].

У різних сім'ях до проблеми виховання дітей ставляться по-різному. В одних – дитина стає центром Всесвіту, її здоров'ю, дозвіллю, вихованню приділяється колосальна кількість часу й ресурсів. Таке явище в англійській мові дістало назву **hyper-parenting** (гіпер-батьківство): *"We live in an age of hyper-parenting, where a child is the ultimate validation of an adult's ego and the little time they have to spend with them must be 'quality time'. There is little room for deviance, boredom or unplanned curiosity in the modern child's routine, especially when the parents return home from long hours at work. – Tanveer Ahmed, 'When Drugs Mask Our Society's Failings' (The Age (Melbourne, Australia), April 30, 2004).*

У сім'ях, де батьки змушені працювати й не мають достатнього часу для спілкування з дітьми, роль батьків за їх відсутності часто виконує нянька. Останнім часом спостерігається таке явище, як заздрість батьків до няньки, адже вона проводить із дітьми набагато більше часу. В англійській мові це явище називають **nanny-envy**: *"The financial iniquities of the childcare system and the high cost of nannies, particularly in London, are an exacerbating rather than a definitive factor here. It's a decidedly more personal thing; indeed, nanny-envy can sometimes teeter over into nanny-spite or a visceral nanny-hatred – especially, it would seem, if the nanny is very young and attractive"* (The Spectator, November 29, 2003).

Все частіше на роль няньки запрошують чоловіків. Імовірно, це пов'язано з тим, що батько приділяє дітям уваги менше, ніж матір, а спілкування дитини саме із чоловіком необхідне для її гармонійного розвитку. Такі няньки мають змогу не тільки доглянути дитину, приготувати

їжу, але й навчити її основ різних ремесел, користування сучасними технологіями. Няньки-чоловіки в англійській мові позначаються телескопним новотвором **manny (male+nanny)**: *"Even Mary Poppins would approve of the increasing popularity of mannys – male nannies. Men of all ages are graduating from nanny schools and snaring places in domestic agencies. TheManny.com, a hangout for cyber-savvy mannys, is devoted to fostering the education and use of male care givers across the world"* (Sunday Herald Sun (Melbourne, Australia), October 5, 2003).

Зміни умов життя, розвиток освіти, нових методик виховання сприяють виявленню все більшої кількості талановитих дітей. На позначення дитини з екстраординарними інтелектуальними здібностями англійська мова створила неологізм **severely gifted**: *"The language is revealing; children are called 'profoundly' or 'severely' gifted – as if it were a disability"* (Rocky Mountain News, July 6, 2002).

Дитина, успіхи якої вихваляються для підвищення престижу батьків, одержала найменування **trophy child**, або **trophy kid** ("трофейна дитина"). Цей неологізм утворився за аналогією зі словосполученням **trophy wife** – "трофейна дружина" (не перша, але зазвичай молода й гарна): *"They appeal to parents who are desperate for what I call 'trophy children' – children they can show off, brag about, and (it should go without saying) live through"* (The Charlotte Observer, October 30, 2002).

Прагнення батьків надмірно наповнювати життя дитини позакласними заняттями, змушувати її відмінно вчитися й виявляти до неї вимоги як до дорослої людини доводить дітей до складного психологічного стану, який англійською мовою номінується словосполученням **hurried child syndrome**: *"To avoid the dreaded hurried child syndrome, we avoid scheduling activities every day, so the children have some time to read, play, do homework and torture one another"* (The New York Times, June 2, 2002). Для найменування такої дитини вживається неологізм **hurried child**: *Many psychologists and sociologists say the problem is that hurried children don't get much of a childhood* (The Washington Post, January 28, 2002).

Поряд з дітьми, які виховуються в благополучних сім'ях, є й діти з неблагополучних сімей. Такі діти у зв'язку з несприятливими матеріальними та морально-психологічними умовами їхнього життя потребують допомоги й захисту. Новотвір **at-risk kids** позначає саме цю категорію дітей: *"Colin Powell wants you and corporate America to volunteer to save at-risk kids"* (Newsweek, April 28, 1997).

Прагнучи забезпечити своїй дитині краще майбутнє, дати їй пристойну освіту, батьки відправляють її до іншої країни на піклування родичів, друзів чи добрих знайомих. Такі діти в англійській мові дістали назву **parachute**

children (ніби занесені на парашуті). В утворенні цього неологізму має місце метафоричний перенос: “[...] *some women from Hong Kong who were discouraged by their underemployment and unemployment in Canada resolved to return to Hong Kong to find work along with their husbands, leaving their children alone in Canada [...] the long-term effects of “parachute children” warrants serious investigation*” (Canadian Woman Studies, March 2002).

Багато батьків усвідомлюють, що мало часу приділяють дітям через необхідність заробляти на життя. Психологами встановлено, що на дітей несприятливо впливає не тільки фізична відсутність їхніх батьків, але й недостатність безпосереднього фізичного контакту з ними [10]. Тенденція прояву фізичного контакту в сім’ї – обіймів, дотиків до близької людини, поплескування – знайшла відбиття в англійській мові й позначається словом **skinship**. Ця інновація з’явилась за аналогією зі словом **kinship**, шляхом заміни частини слова: “*When a child receives an abundance of skinship, the child is better able to handle stressful situations and will mature into an emotionally stable adult*” (Mothering, September 1, 1999).

Трапляється, що в деяких сім’ях діти довгий час сплять у ліжку разом з одним із батьків, що, на думку дослідників, позитивно позначається на психологічному здоров’ї дитини [7]. Таке явище стало позначати нове слово **co-sleeping** (present participle): *Advocates of co-sleeping speak fondly of feeling the warm bodies of their small children cuddled up next to them on cold winter nights.*

Після закінчення школи діти в американському суспільстві звичайно залишають рідний дім, що призводить до глибоких страждань і навіть психологічних розладів у батьків і особливо в матерів. Неологізм **cronehood** означає той період у житті жінки, коли її діти дорослішають і залишають батьківський дім. Нове слово утворилося за допомогою суфікса **-hood** за аналогією зі словами **childhood** та **adulthood**: “*Cronehood is the third stage of womanhood, after youth and motherhood, explained Betty Nickerson, an author and founder of Amazing Greys, an annual retreat in British Columbia for crones and crones in training*” (The Globe and Mail, October 21, 1997).

Аналогічне значення передає також новотвір **empty-nest syndrome** (“синдром кинутого гнізда”): “*Her son was a new recruit in Navy boot camp, and her daughter was far away in Chicago. This had left Eleanda Garza suffering the empty nest syndrome*” (Т. Hillerman. The Sinister Pig).

Водночас усе частіше спостерігається ситуація, коли дорослі діти після здобуття вищої освіти та набуття фінансової незалежності повертаються в будинок батьків. Таких дітей відокремлює неологізм **boomeranger**. У творенні нового слова мала місце метафора (дітей порівнюють із бумерангом): “*They are attracted by a*

room of their own, disposable income, and eager-to-help baby-boomer parents who are welcoming their “boomerangers” – as they are being called – back to the nest” (The Christian Science Monitor, July 9, 2001). Синонімічним позначенням дорослих дітей, що мешкають разом з батьками, є акронім **kipper**: “*kids in parents’ pockets eroding retirement savings/ Have you got a kipper in your nest? The first withering acronym of the year has been coined by the British building society Prudential to describe adult children reluctant to fly the nest. “Kippers” – Kids In Parents’ Pockets Eroding Retirement Savings – are a million strong in Britain. In Japan, where they are described as “Parasite Singles”, adults living in the family home are considered a serious drain on the ageing population*” (The Irish Times, January 13, 2004). У зв’язку із цим не випадково поява словосполучення **lifelong parenting**, що означає “прояв турботи про дорослих дітей, які не хочуть жити окремо від батьків”: “*The trend has given rise to a new phenomenon the report termed “lifelong parenting”. It is being bolstered by a change of attitude in young adults in which living with Mum and Dad is no longer seen as a source of ridicule*” (The Times, October 21, 2002).

Як зазначають дослідники [8], американці давно втратили звичку жити разом з родичами. Дуже часто внаслідок того, що дорослі діти відмовляються жити самостійно, батьки відчувають психологічний дискомфорт, що англійською передається новотвором **full-nest syndrome** (так званий синдром “повного гнізда”): “*The full-nest syndrome: The most striking evidence of the delayed adulthood trend is the increasing share of young adults living in their parents’ homes until well into their 20s*” (American Demographics, May 1996). Іноді батьки навіть змушені йти на надзвичайні заходи – переїжджати до будинку меншої площі, щоб уникнути спільного проживання зі своїми дорослими дітьми. Таке явище називається **down-nesting** (так зване “скорочення розміру гнізда”): “*My family drove a smaller car and, with three grown-up children gradually heading out the door, moved into a smaller, mortgage-free townhouse, a manoeuvre [sic] sometimes called “down-nesting”*” (Toronto Star, September 23, 2001).

Останнім часом турботу про підростаюче покоління виявляють не тільки батьки, але й бабусі та дідуся. Нерідко вони допомагають оплачувати навчання онуків, фінансують купівлю житла для них тощо. Нове словосполучення **granny bank** (бабусин банк) виникло для позначення саме такої фінансової допомоги: “*God bless the granny bank. It’s helping to fund tens of thousands of college educations*” (Newsweek, April 29, 1996).

Однією з проблем у сфері сім’ї залишаються розлучення. За даними Американського центру статистики у сфері охорони здоров’я, число розлучених у 2000 р. зросло порівняно з 1990 р. на 30% і становило 21,6 млн осіб. При-

родно, такі процеси в суспільстві не могли не знайти свого відбиття в лексиконі. Велика кількість інновацій позначає розлучення та їх наслідки.

Зокрема, поширення в англomовних країнах, особливо в США, набула сама церемонія розлучення, що позначається неологізмом **unwedding ceremony** (або **unwedding**). Нове слово утворилося за аналогією з лексичною одиницею **wedding (ceremony)**, шляхом антонімічного переносу в результаті приєднання негативного суфікса **-un**: *“Now that divorce is an established cultural tradition, and no longer stigmatised as a shameful moral failing, increasing numbers of incompatible Americans are choosing to solemnise the break-up of their marriages with an “unwedding ceremony” – often in church with a reception afterwards – which acknowledges their shared life and marks their amicable separation as a couple”* (Sunday Express, June 17, 2001).

Перший недовговічний шлюб, що завершується “чистим” розлученням, без дітей і розподілу майна, передає новотвір **starter marriage**. Цей неологізм виник за аналогією зі словом **starter home** (перший будинок): *“The past ten years has seen a surge in what are now called ‘starter marriages’, as ephemeral as spring”* (Esquire, May, 1996).

За аналогією зі словом **divorcee** було утворено й нове слово **separatee**, що позначає чоловіка, який мешкає окремо, але не перебуває в офіційному розлученні: *“The imaginative “Suddenly Single” program ... positions The Envoy Club as a sympathetic heartbreak hotel offering distraught divorcees and/or separates an aromatherapy candle ... and a session with a psychic...”* (Real Estate Weekly, June 16, 1999).

Якщо офіційне розлучення все ж відбулося, то колишнього чоловіка зараз часто називають **wasband**. Цей неологізм утворився за допомогою метафоричного переносу й телескопії. Перший компонент слова – **was** – форма минулого часу дієслова *to be*, другий компонент – відламок слова *husband*: *“The bride’s aunt dances with her ex-husband – he’s called a ‘wasband’ – on the hay-strewn ‘dance floor’ in front of the barn”* (The Washington Post, September 10, 1996). А колишню дружину називають **stepwife**. Це слово утворено за аналогією до лексичних одиниць, які давно функціонували в англійській мові: *stepfather*, *stepmother*, *stepchild*. Неологізм **stepwife** може також позначати й теперішню дружину колишнього чоловіка: *“We came up with stepwives to describe the relationship between ex-wives and current wives”* (The New York Times, May 12, 2002).

Після розлучення матерів колишнього чоловіка й жінки називають **mother-out-law**. Механізмом утворення цього слова стала аналогія зі словом **mother in-law** (теща, свекруха): *“And George’s ex-wife, Pat’s daughter Allison, was to be the bridesmaid. But Scots law says a man may*

not marry his former wife’s mother if his ex-wife is still alive” (Brian McCartney, **“Mother out-law,”** Daily Record, March 21, 2003).

Після завершення шлюбозрлучного процесу багато колишніх партнерів по шлюбу потребують психологічної допомоги. Із цією метою створені так звані “програми реабілітації після розлучення”. В англійській мові вони позначаються неологізмом **divorce recovery programs**: *“The Rev. Marilyn Dickson runs Northway Christian Church’s divorce recovery program, one of the longest-running of its kind in Dallas. She says she’s seen older people attending the sessions in recent years, and they often face different issues than younger participants”* (Dallas Morning News, September 15, 2002).

Проблема розлучень настільки актуальна в сучасному суспільстві, що цілком природним постає утворення незвичного неологізму – **post-mortem divorce** (розлучення після смерті). Ця інновація означає роздільне поховання померлого подружжя. Таким незвичайним способом багато дружин бажають звільнитися від шлюбу, який був тягарем: *“Haruyo Inoue, a writer who coined the term “post-mortem divorce”, says: “The wives feel they they have no choice but to stay with the husband while they are alive, but in the next world they would like to get their freedom back”* (The Evening Standard, February 26, 2003).

Виховання дітей розлученими батьками, коли кожний з них виконує свої обов’язки, не спілкуючись із колишнім партнером по шлюбу, в англійській мові називається **parallel parenting** (“паралельна турбота про дітей”). При утворенні цього сполучення мала місце метафора: *“In the most high-conflict cases, the arrangements are being called “parallel parenting” – the idea that with the right contract to guide them, both mom and dad can care for their children independently, without ever having to exchange a friendly word”* (The Globe and Mail, August 2, 2003).

Після розлучення багато хто одружується вдруге. Коли в такій сім’ї народжується дитина, а в чоловіка й жінки вже є діти від попереднього шлюбу, немовля називають **mutual child** (“спільна дитина”): *“My wife is jealous of my 4-year-old from a previous marriage, who recently joined us. We are fine when our mutual child is in the room, but miserable when my son is”* (USA Today, November 29, 1994).

Слід зазначити, що на сучасному етапі серед самотніх людей існує тенденція не зв’язувати себе шлюбом. Приблизно 10% чоловіків не одружуються і 5% жінок узагалі не виходять заміж [6]. За даними Американського бюро перепису населення, 2002 р. кількість самотніх людей, які ніколи не одружувалися, досягла 59,9 млн осіб порівняно з 52,5 млн у 1990 р. В англійській мові таких людей позначає новотвір **never-marrieds**: *“Here’s another drawback for the “never-marrieds: Some surveys show that*

married people, especially men, live longer than their unmarried counterparts” (San Antonio Express-News, June 30, 2002). Неодруженого, який боїться брати на себе зобов’язання, бути відповідальним за сім’ю, називає словосполучення **toxic bachelor** (“отруйний” холостяк): *“I hope no one gave you The Rules for Christmas, girls, because I’m afraid that the idea that men could be brought to heel, like dogs, is completely over. Watch out ladies – the toxic bachelor is coming to town”* (Independent on Sunday, January 6, 2002).

Самотню жінку, що вважає себе щасливою в самоті, а тому не хоче виходити заміж, називають **leather spinster**. Перший компонент цього новотвору – *leather* – має відтінок значення “твердий”. Слово вперше вжила Реґіна Інґліш у своїй книзі *“Leather Spinster and Their Degrees of Asexuality”*, що вийшла друком у 1998 р. [7]: *“Leather Spinsters on the Web offers a newsletter, chat room, health tips, a directory, a pen pals section, and more for the leather spinster (“a happily unmarried woman who sees her life as fulfilling and complete without a mate”)”* (Feminist Collections: A Quarterly of Women’s Studies Resources, July 31, 1999).

Людей, що не перебувають у шлюбі й не мають романтичних стосунків із представниками протилежної статі, називають **quirkyalone**. Такий тип людей воліє не вступати в шлюб доки не зустрінуть свого ідеалу, що підходить на цю роль: *“For the quirkyalone, there is no patience for dating just for the sake of not being alone. On a fine but by no means transcendent date we dream of going home to watch television. We would prefer to be alone with our own thoughts than with a less than perfect fit. We are almost constitutionally incapable of casual relationships”* (Sasha Cagen, “The Quirkyalone”, To-Do List, June 2000).

Самотніх людей багато як серед молоді, так і серед старших представників англomовного суспільства. За даними статистики, у США 10 млн самотніх людей літнього віку. Серед них 15% не мають підтримки сім’ї. Новотвір **elder orphan** з’явився в англійській мові для найменування літньої людини, у якої взагалі немає сім’ї, або сім’я про неї не піклується: *“Elder orphans – older people who have outlived all their family – are a largely ignored population whose numbers are expected to burgeon as Americans live longer and have smaller families”* (Orlando Sentinel, September 7, 2003).

Слід зазначити, що дехто з неодружених має супутника життя, з яким підтримують близькі стосунки, але при цьому мешкає окремо. Причинами окремого проживання можуть бути: тимчасова відсутність умов для життя разом, діти, батьки одного з партнерів, які вимагають постійного піклування. Як правило, такі пари надалі планують одружитися або жити спільно в цивільному шлюбі. Людина, що підтримує такі стосунки, має найменування – **living apart**

together, а саме явище одержало омонімічне позначення **living apart together** (проживання окремо разом). Цей неологізм функціонує і як акронім – **LAT**: *“Another twist on the traditional family is that one out of every 12 Canadians was living apart from a partner in 2001 – most of them young adults. In all, eight per cent of the population aged 20 and over were part of what is being termed LAT, living apart together, relationships, said Statistics Canada”* (The Record (Kitchener-Waterloo, Ontario, June 11, 2003).

І все ж цінність шлюбних стосунків і сім’ї взагалі набуває в суспільстві все більшої ваги. Люди прагнуть підтримувати зв’язки між усіма поколіннями, збиратися разом, підтримувати одне одного. Це відбилося в існуванні новотвору **togethering**: *“Those surveyed plan to take more vacation time at home this year as there continues to be an emphasis on family after the terrorist attacks of Sept. 11, 2001, Yesawich said. Eight in 10 respondents said they planned to vacation with extended family or friends, a trend called “togethering” that is on the increase, he said”* (East Valley Tribune (Mesa, Arizona), May 25, 2004).

Підбиваючи підсумок, можна констатувати, що численні зміни в загальній схемі сімейних стосунків на зламі ХХ–ХХІ ст. спричинили велику кількість інновацій. Думається, збагачення словникового складу англійської мови в досліджуваній зоні здійснювалося, головним чином, за рахунок власних ресурсів шляхом морфемної й семантичної деривації. Найбільшою продуктивністю у сфері “сімейних” інновацій характеризуються афіксація, словоскладання, телескопія, аббревіація, аналогія.

Список використаної літератури

1. Авдеева Л. А. Вокабулярный словарь культурно-коннотированной лексики к теме “Family” / Л. А. Авдеева, Т. В. Воронцова // Англистика XXI века : материалы II Всерос. межвуз. конф. – Санкт-Петербург : Санкт-Петербург. гос. ун-т, 2004. – С. 6–8.
2. Бирюкова Е. В. Отражение духовной культуры народа в лингвокультуре “семья-family” / Е. В. Бирюкова // Актуальные проблемы изучения и преподавания русского языка на рубеже ХХ–ХХІ вв. – Воронеж, 2001. – С. 137–139.
3. Зацний Ю. А. Соціолінгвістичні аспекти вивчення словникового складу сучасної англійської мови : навч. посіб. / Ю. А. Зацний, Т. О. Пахомова, В. Ю. Зацна. – Запоріжжя : ЗДУ, 2004. – 284 с.
4. Зацний Ю. А. Англо-русский словарь новых слов и словосочетаний (рубеж столетий) / Ю. А. Зацний. – Запорожье : ЗГУ, 2000. – 243 с.
5. Зацний Ю. А. Словарь новой общественно-политической лексики английского языка / Ю. А. Зацний, В. Н. Бутов. – Запорожье : ЗГУ, 2000. – 200 с.

6. Фол С. Эти странные американцы / С. Фол ; пер. с англ. А. Глебовской. – Москва : Эгмонт Россия Лтд., 2001. – 72 с.
7. English R. Leather Spinster and Their Degrees of Asexuality [Electronic resource] / R. English. – Mode of access: <http://leatherspinsters.com/preview.html>.
8. Newsweek. – June 28. – 2004. – P. 18.
9. Treijs D. Japanese skinship; healthy touching between parent and child / D. Treijs // *Mothering*. – 1999. – September 1.
10. Walters J. America's alpha career women leave men at the kitchen sink [Electronic resource] / J. Walters // *The Observer*. – 2003. – May 18. – Mode of access: <http://www.theguardian.com/world/2003/may/18/usa.gender>.

Стаття надійшла до редакції 04.02.2015.

Козьмик А. А. Специфика функционирования неологизмов “семейной” сферы в современном английском языке

Статья посвящена проблеме развития лексико-семантической системы современного английского языка и появления в ней неологизмов, связанных с семейной сферой. На материале лексикографических пособий и периодических изданий исследуется влияние социокультурной ситуации на пополнение словарного состава английского языка.

Ключевые слова: неологизм, менталитет, семья, новообразование, инновация.

Kozmik A. Functional Specifics of Neologisms Related to the “Family” Sphere in the Contemporary English

This article deals with the development of the lexical and semantic system of the English language and the emergence of neologisms related to the family sphere. Based on lexicographical manuals and periodicals, it examines the influence of social and cultural situation on the development of the English language lexical system.

Being an essential constituent of the national outlook, neologisms form an important segment of the language lexical structure. The study of national mentality has aroused the interest in society since ancient times when nations formed with their inherent ethno-psychological characteristics. National mentality is a system of interconnected images that underlie the nation's collective ideas about the world and its place in it. These stable images significantly affect the configuration of other components of national mentality.

Among the crucial parts of the lifestyles there is an anthropocentric block “family relationships”. Therefore, this article is aimed at identifying the specific neologisms that have recently appeared in this area. The topicality of such an analysis of the scope of neologisms is explained by the general anthropocentric orientation of contemporary humanities. Neologisms from “family” areas constitute a poorly known stratum of the modern English vocabulary.

With the help of numerous examples it is proved that numerous changes in the overall scheme of family relationships at the turn of XX – XXI centuries have caused a large number of innovations. The enrichment of the English language vocabulary in the study area was carried out mainly by using its own resources by morpheme and semantic derivation. The largest capacity in the innovations related to the “family” sphere have the following means: affixation, compounding, telescoping, abbreviations, and analogy.

Key words: neologism, mentality, family, innovation.